

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การทำหน้าที่เผยแพร่ธรรมะของพระสงฆ์เพื่ออบรมบ่มเพาะศีลธรรมให้พุทธศาสนิกชน กรณีศึกษาพระสงฆ์ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรนักเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียง โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับ สถาบันการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์” ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยนำเสนอผลวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) จากวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามแบบวัดผลครั้งเดียว (One – Shot Case Study) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการศึกษาดังต่อไปนี้

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รวบรวมจากเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการอบรมเพื่อนำมาวิเคราะห์กำหนดประเด็นคำถาม กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุกระจายเสียงในการทำหน้าที่เผยแพร่ธรรมะเพื่ออบรมบ่มเพาะศีลธรรมให้พุทธศาสนิกชน
2. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามแบบวัดผลครั้งเดียว (One – Shot Case Study) โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับการทำหน้าที่เผยแพร่ธรรมะเพื่ออบรมบ่มเพาะศีลธรรมให้กับพุทธศาสนิกชน โดยกลุ่มตัวอย่างเมื่อได้รับความรู้จากการอบรมแล้วนำมาใช้ประโยชน์กับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อเผยแพร่ธรรมะอย่างไรบ้าง

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) คือ ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลชั้นรองที่มีผู้จัดทำหรือจัดบันทึกไว้แล้ว ได้แก่ เอกสารข้อมูล (Documentary data) เกี่ยวกับการจัดอบรมหลักสูตรนักเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียง หนังสือรุ่นและรายชื่อผู้เข้ารับการอบรม โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อออกแบบสัมภาษณ์และใช้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) คือ ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลชั้นต้นของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยที่มาของข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้คำถามปลายเปิดทำการสัมภาษณ์พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะเพื่ออบรมบ่มเพาะศีลธรรมให้พุทธศาสนิกชน

2.2 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำการตอบแบบสอบถามให้สมบูรณ์ด้วยตนเอง (self administration) ด้วยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (mail or postal questionnaire) ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิดเพื่อให้เห็นความคิดเห็น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) คือ พระสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียง ที่จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับสถาบันการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 367 รูป

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ พระสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียง ที่จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับสถาบันการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ คือ พระสงฆ์จำนวน 4 รูป โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) ด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้วิจารณ์จากข้อมูลทางเอกสารและการโทรศัพท์สอบถามคุณสมบัติในเบื้องต้น โดยกำหนดว่าผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องเป็นพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่ธรรมะเพื่ออบรมบ่มเพาะศีลธรรมให้พุทธศาสนิกชน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 367 รูป โดยวิธีการส่งแบบสอบถามไปรษณีย์เพื่อให้ได้กลุ่ม

ตัวอย่าง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 324 รูป และมีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยสมบูรณ์ จำนวน 230 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่แน่นอน (Structure Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบปัญหานำวิจัยและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ แบบสัมภาษณ์จึงประกอบด้วยคำถาม ดังต่อไปนี้

(1) ก่อนเข้ารับการอบรมหลักสูตรนักเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียง ท่านมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานเผยแผ่ธรรมะและงานด้านวิทยุกระจายเสียง หรือไม่ อย่างไร

(2) ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ด้านการเผยแผ่ธรรมะอย่างไรบ้าง

(3) ท่านคิดว่าการทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะของพระสงฆ์ในสังคมไทยยุคปัจจุบันเป็นอย่างไร

(4) สาเหตุหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้ท่านตัดสินใจสมัครเข้ารับการอบรมหลักสูตรนักเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียง

(5) ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมีประโยชน์กับงานเผยแผ่พุทธศาสนาอย่างไรบ้าง

(6) เนื้อหาในการบรรยาย สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของท่านอย่างไรบ้าง

(7) เนื้อหาในการบรรยาย เรื่องใดบ้างที่ท่านต้องการให้มีเพิ่มเติม หรือปรับปรุง

(8) ท่านพบปัญหาอะไรบ้างในการเข้ารับการอบรม

(9) ท่านได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าอบรมตามหลักสูตรฯ

(10) ท่านคิดว่าโอกาสของพระสงฆ์ที่จะได้ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงมาช่วยงานเผยแผ่ธรรมะ เป็นอย่างไร

(11) ปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่มีผลต่อการเผยแผ่ธรรมะ และต่อการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อเผยแผ่ธรรมะ

2. ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่าง กรอกคำตอบเอง (Self-administered Questionnaire) ซึ่งใช้แบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถตอบปัญหานำวิจัยและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ จึงแบ่งเนื้อหาของแบบสอบถาม ออกได้เป็น 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ รุ่นที่เข้าอบรม ระยะเวลาในการบวช และระดับการศึกษา ณ ช่วงเวลาเข้ารับการอบรม ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว และแบบเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 การทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะเพื่ออบรมบ่มเพาะศีลธรรมให้พุทธศาสนิกชน ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ ความสำคัญของการเผยแผ่ธรรมะ การใช้เวลาในการเผยแผ่ธรรมะ วิธีการเผยแผ่ธรรมะ เนื้อหาในการเผยแผ่ธรรมะ และปัญหาในการเผยแผ่ธรรมะ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ให้เลือกตอบได้หลายคำตอบ และแบบเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 3 การได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อเผยแผ่ธรรมะให้พุทธศาสนิกชน เป็นคำถามเกี่ยวกับ หัวข้อบรรยายตามหลักสูตรอบรม และเหตุผลในการเข้ารับการอบรม ลักษณะคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว และแบบเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 4 การใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อเผยแผ่ธรรมะ ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ การทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะก่อนและหลังการเข้าอบรม การนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาใช้ประโยชน์ หน้าที่เกี่ยวกับงานวิทยุกระจายเสียง และปัญหาการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อเผยแผ่ธรรมะ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ให้เลือกตอบได้หลายคำตอบ และแบบเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

1. ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีพรรณนา (Descriptive) ให้เห็นสภาพของการทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะของพระสงฆ์ ที่สัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจากการอบรม และการใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุกระจายเสียงในการเผยแผ่ธรรมะ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา โดยโปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยการใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) สำหรับเกณฑ์การแปรความหมายของการได้รับความรู้จากหัวข้อในการบรรยายตามหลักสูตรที่อบรม กำหนดดังนี้

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามเพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของจำนวนภาษาหลังจากนั้นนำไปปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

นอกจากนี้ยังได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.87 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง

เกณฑ์การแปลความหมาย การได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการเข้ารับการอบรมหลักสูตร นักเผยแพร่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียง ได้กำหนดระดับการแปลความหมาย คือ

4.50-5.00	=	มากที่สุด
3.50-4.49	=	มาก
2.50-3.49	=	ปานกลาง
1.50-2.49	=	น้อย
1.00-1.49	=	น้อยที่สุด

จํานักรหัสสมุด